

Załącznik 8

Informacje na temat zdarzenia udostępniane pozostałym członkom społeczności szkolnej w przypadku śmierci samobójczej ucznia szkoły

Komunikat do uczniów innych klas po zdarzeniu
odnoszący się do metody i okoliczności. Uczniowie
powyżej 12. roku życia

W przypadku potwierdzonego zgonu w wyniku śmierci
samobójczej:

„Z ogromnym smutkiem przekazuję wam wszystkim informacje o śmierci (*imię i nazwisko zmarłego*). Przyczyną śmierci było samobójstwo”.

W przypadku niejasności, krążących plotek o śmierci danej
osoby lub gdy rodzina nie jest gotowa ujawnić prawdziwej
przyczyny śmierci:

„Spodziewam się, że wielu z Was już wie, czego będzie dotyczyć dzisiejsze spotkanie. Pewnie już rozmawialiście ze sobą na ten temat, czytaliście w social mediach, że zmarł (*imię i nazwisko zmarłego*). Sam usłyszałem już wiele różnych informacji na ten temat. Wiem też, że niektóre z nich nie są oparte na faktach. Pragnę teraz podzielić się tym, co wiem, chociaż niektórzy z Was chcieliby wiedzieć o wiele więcej. Wiem na pewno, że (...)”.

„Z ogromnym smutkiem przekazuję wam wszystkim informacje o śmierci (*imię i nazwisko zmarłego*). Na tę chwilę nie znamy przyczyny śmierci”.

Dalsza część komunikatu do klasy po zdarzeniu:

„Niektórzy z was mogli już wiedzieć wcześniej, inni dowiedzieli się właśnie teraz. Zapewne mogliście już usłyszeć różne informacje, niektóre z nich mogą nie być oparte na faktach.

W sytuacji, gdy umiera ktoś, tak nagle, śmiercią samobójczą, może pojawić się wiele pytań, na przykład, dlaczego ktoś to zrobił. Ważne jest, abyście wiedzieli, że moment, kiedy ktoś odbiera sobie życie, jest bardzo specyficzny, bo poczucie bezradności wynika z wielu różnych problemów, czasami choroby, kłopotów z jasnym myśleniem, a także z odczuwaniem emocji. Na wiele pytań dotyczących przyczyn nie uzyskamy odpowiedzi, natomiast taka decyzja nigdy nie jest spowodowana jednym wydarzeniem.

(Powyższy akapit, odnoszący się bezpośrednio do śmierci samobójczej, należy pominąć, jeśli rodzina nie godzi się ujawnienie przyczyny śmierci dziecka.)

Jeśli chcielibyście teraz zadać mi pytania lub podzielić się tym, co czujecie, to bardzo was do tego w tej chwili zachęcam.

W obliczu nagłej śmierci każdy z nas może zareagować na swój sposób. Możemy czuć się dezorientowani, czy nawet zszokowani. Możemy przeżywać silne emocje, jak np. smutek, lęk, bezradność, złość czy nawet poczucie winy. Niektórzy z was mogą mieć kłopoty ze skoncentrowaniem się na nauce. Jeszcze inni z was mogą nie przeżywać żadnych emocji czy trudności w związku z tą sytuacją. Cokolwiek czujecie i myślicie jest normalne i proszę, abyście okazywali sobie wzajemny szacunek i zrozumienie.

Jeśli ktokolwiek z was chciałby porozmawiać w związku z zaistniałym zdarzeniem lub na inny temat, zawsze możecie zwrócić się do mnie lub do innego nauczyciela.

Również nasz psycholog/pedagog (*imię i nazwisko*) będzie dla was dostępny (*miejsce i godziny dostępności*). Dodatkowo możecie spotkać się z psychologiem z poradni psychologiczno-pedagogicznej, ośrodka interwencji kryzysowej (*imiona i nazwiska osób i godziny ich dostępności w szkole*). Możecie również porozmawiać z osobami dyżurującymi pod telefonami zaufania (*podać numery i godziny dyżurów*). Bardzo proszę, zapiszcie sobie te informacje, potem zostaną jeszcze rozesłane drogą elektroniczną.

Poszukiwanie pomocy, mówienie o trudnościach nie jest oznaką słabości, tylko przejawem czyjejś siły, a bezpieczeństwo wszystkich nas jest naszą wspólną sprawą”.

Zasady komunikowania zdarzenia uczniom innych klas. Uczniowie 9–12 lat

Dzieci w tym wieku rozumieją zjawisko śmierci i wszystkie jej aspekty. Zdają sobie sprawę z tego, że jest nieunikniona i uniwersalna. Zaczynają też rozumieć, że śmierć ma określone przyczyny. Komunikat powinien być jak najbardziej prosty, ogólny, bez zbytnich szczegółów. Wskazane jest, aby wychowawcy w czasie przedstawiania komunikatu towarzyszył w klasie inny specjalista. Należy zwrócić szczególną uwagę na sposoby radzenia sobie z procesami żałoby. Dzieci w tym wieku mogą mieć duże trudności z pokazywaniem bezradności i bezsilności, a silne stany emocjonalne mogą ujawniać się bardziej poprzez tzw. *acting-outy* (bardzo trudne, intensywne wybuchy złości i zachowania nieakceptowane społecznie) czy zachowania buntownicze. Wspieranie dzieci w tym wieku, w tak trudnej sytuacji, wymaga szczególnego rodzaju rozmowy, uważności na dziecko i jego emocje. Niezwykle przydatna w takiej sytuacji jest technika aktywnego słuchania. Pozwoli zachęcać dzieci, które otrzymały tak trudny do przepracowania komunikat, do ujawniania tego, co myślą, zaprasza do rozmowy i rozwijania tematu.

„Co martwi cię najbardziej?”, „Co robisz, gdy zaczyna Ci się robić bardzo smutno?”.
„Powiesz mi coś więcej na ten temat?”, „Wydaje mi się, że czymś się martwisz”,
„Widzę, że denerwujesz się, gdy o tym mówisz”, „Jesteś zła(-y), że (*imię*) umarł(a)?”.

Zasady komunikowania zdarzenia uczniom innych klas. Uczniowie 7–8 lat

Komunikowanie o samobójstwie ucznia, w tej grupie wiekowej, jest zasadne tylko w wypadku wyższej konieczności i w zależności od okoliczności, po konsultacji ze specjalistami z ośrodków interwencji kryzysowej i przygotowaniu planu oddziaływań towarzyszących tej interwencji.

Dzieci w tym wieku rozumieją już zjawisko śmierci oraz wszystkie jej aspekty, przede wszystkim jej nieodwracalność. Niestety nie posiadają jeszcze umiejętności radzenia sobie z trudnymi i silnymi emocjami. Mogą wykazywać większe zainteresowanie biologicznym aspektem śmierci aniżeli innymi wymiarami. Sposób zakomunikowania zdarzenia powinien być bezpośredni, krótki, przedstawiony prostym językiem. Dzieci mogą przejawiać różne reakcje: niechęć do rozmowy na temat śmierci, zamknięcie się w sobie i wycofanie, lęk, agresję czy zachowania trudne. Materiały czy komunikat powinny być dostosowane do możliwości poznawczych dzieci. Badania wskazują na zasadność przeprowadzania interwencji postwencyjnych (głównie w celach profilaktycznych) nawet w tej grupie wiekowej (Sheftall i in., 2020), jednak należy podchodzić z dużą rozważnością do tych działań.

Komunikat do nauczycieli po zdarzeniu – plan spotkania rady pedagogicznej

1. Wprowadzenie do sytuacji i przekazanie informacji o samobójstwie.
 - a. fakty dotyczące okoliczności zgonu z uszanowaniem próśb rodziny co do zakresu ujawnianych informacji (w przypadku samobójstwa poza szkołą) i fakty dotyczące okoliczności zgonu z uwzględnieniem ewentualnych dodatkowych okoliczności, jeśli samobójstwo miało miejsce na terenie szkoły.
2. Reakcje na zdarzenie.
 - a. rozmowa o wydarzeniu i stanach emocjonalnych z nim związanych,
 - b. podkreślenie różnorodności reakcji w sytuacji nagłej śmierci, spersonalizowanego sposobu przeżywania żałoby; wymiana

doświadczeń i udzielenie sobie wzajemnego wsparcia – szczególnie nauczycielom, którzy byli w bliższej relacji ze zmarłym uczniem.

3. Wsparcie.

- a. próba identyfikacji osób, które ze względu na stan psychiczny mogą wymagać dodatkowego wsparcia.

4. Omówienie możliwych reakcji uczniów na informację o śmierci.

- a. należy omówić sposoby przekazywania komunikatów i prowadzenia rozmów zawarte w niniejszym załączniku, a w przypadku interwencji również sposobów wspierania w żałobie według informacji zawartych w Załączniku nr 9.

5. Opracowanie i udostępnienie w formie pisemnej wspólnego, jednolitego komunikatu.

- a. istotne jest, aby wszyscy członkowie społeczności szkolnej uzyskali ten sam komunikat i te same informacje.

Komunikat do rodziców

„Szanowni Państwo,

z głębokim smutkiem informujemy o śmierci (*imię i nazwisko*), przyczyną śmierci było samobójstwo. Jesteśmy niezwykle poruszeni tą sytuacją i kierujemy nasze myśli do rodziny i przyjaciół zmarłej/zmarłego.

Dzieci zostały poinformowane przez nauczycieli o zdarzeniu. Dowiedziały się o tym, że przyczyną śmierci było samobójstwo. Jest to działanie o charakterze ochronnym i zapobiegawczym w kontekście szerzenia się krzywdzących lub nieuzasadnionych twierdzeń czy wniosków dotyczących tego tragicznego zdarzenia. Pozwala nam również na budowanie atmosfery bezpieczeństwa i zaufania od dorosłych, którzy są gotowi rozmawiać z dziećmi nawet na najtrudniejsze tematy. Załączam kopię ogłoszenia, które zostało przeczytane dzieciom.

Musimy pamiętać, że każda śmierć, a tym bardziej nagła, może wywołać u dzieci trudne emocje i silne reakcje. Uczniowie dowiedzieli się, do kogo na terenie szkoły

mogą zgłosić się po pomoc lub wsparcie. Otrzymali też numery telefonów wsparcia dla dzieci i młodzieży. Jeśli chcielibyście Państwo otrzymać więcej informacji dotyczących sposobów wspierania dzieci w zaistniałej sytuacji, chętnie udostępnimy materiały na ten temat.

Informujemy również o możliwości rozmowy z psychologiem/pedagogiem (*imię i nazwisko, miejsce i godziny dostępności*) oraz z psychologiem z poradni psychologiczno-pedagogicznej, ośrodka interwencji kryzysowej (*imiona i nazwiska osób oraz godziny ich dostępności w szkole lub poza szkołą*).

Dzięki wspólnym działaniom pomożemy naszym dzieciom przetrwać ten trudny dla nas wszystkich czas.

Z poważaniem,

(*imię i nazwisko dyrektora szkoły*)